

Streszczenie:

Rozprawa poświęcona została roli kobiety w rozwoju i kształtowaniu się kultury medycznej w Polsce II połowy XVIII wieku. Podstawą zaprezentowanych w niej rozważań stały się wydane w tym okresie poradniki medyczne.

Praca składa się z sześciu rozdziałów. Pierwsza część refleksją obejmuje prowadzone w okresie panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego działania zmierzające do poprawy stanu sanitarno - zdrowotnego kraju i zwiększenia w nim poziomu opieki medycznej. Zwrócono uwagę na charakter wdrażanych w tym zakresie rozwiązań, starano się wskazać oraz omówić ich przyczyny i następstwa. Ważnym elementem była również próba opisu sposobu postrzegania pojęć zdrowia i choroby. W dalszym toku rozważań w centrum zainteresowania znalazła się kobieta, a dokładnie pozycja, jaką zajmowała w społeczeństwie polskim II połowy XVIII stulecia.

Główny trzon rozprawy stanowią analizy literatury użytkowej poruszającej temat zdrowia, choroby i sztuki leczenia. Ważnym punktem staje się charakterystyka poszczególnych poradników i próba uporządkowania piśmiennictwa medycznego poświęconego w całości ciąży i opiece okołoporodowej. Po przedstawieniu klasyfikacji poradników omówiono kolejne części sztuki babienia, zwracając uwagę na biologiczne i kulturowe czynniki determinujące postrzeganie zjawisk ciąży, porodu i położu. Całość zamyka rozdział przybliżający zaprezentowane w poradnikach medycznych sylwetki kobiet – położnicy, akuszerki i mamki.

Summary

The present dissertation was devoted to the role of women in the development and shaping of the medical culture in Poland the second half of the eighteenth century. The basis of the considerations presented in it became issued during this period medication guides.

The work consists of six chapters. The first part includes a reflection carried out during the reign of Stanislaw August Poniatowski measures to improve the sanitary - health of the country and increase in the level of medical care. Attention was drawn to the character of the implemented solutions, we sought to identify and discuss their causes and consequences. An important element was also an attempt to describe the perception of concepts of health and

disease. In the further course of deliberations was a woman, and the exact position which occupied in the Polish society the second half of the eighteenth century.

The core of the trial are an analysis of the literature usable moving about health, illness and healing arts. An important point is the characterization of the various guides and an attempt to organize the medical literature entirely dedicated to pregnancy and perinatal care. After the presentation of the classification guides present another part of the art of take care of women, paying attention to biological and cultural factors determining the perception of the phenomena of pregnancy, childbirth and postpartum. The whole chapter closes approximates presented in the handbooks of medical silhouette women - obstetricians, midwives and wet nurses.